

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон оид ба диссертатсияи Ҳайдаров Фаҳриддин Наботович дар мавзӯи «Амир Муиззӣ ва мақоми ӯ дар адабиёти аҳди Салҷуқиён (нимаи дуҷоми асри XI ва аввали асри XII)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ.

Диссертатсияи доктории Ҳайдаров Фаҳриддин Наботович ба таҳқиқи масъалаҳои марбут ба зиндагиномаи яке аз шоирони машҳури нимаи дуҷоми асри XI ва аввали асри XII Абуабдуллоҳ Муҳаммад Муиззии Нишопурӣ ва мақоми ӯ дар адабиёти аҳди Салҷуқиён бахшида шудааст. Омӯзиши рӯзгор ва мероси адабии Амир Муиззӣ ва таъйини нақши ӯ дар рушди адабиёти ин давра, махсусан, ҳамчун шоири қасидасаро ва идомабахши бесобиқаи қасидаи классикӣ бо услуби хосси замонавӣ саривақтӣ арзёбӣ мегардад. Аз ин нигоҳ, метавон мавзӯи интиҳобкардаи диссертантро муҳимму арзишманд шуморид, зеро пажӯҳиши рӯзгор ва осори Амир Муиззии Нишопурӣ, ки дар таърихи адабиёти тоҷик ба сифати яке аз шоирони фасеҳбаён ва машҳури замони худ шинохта мешавад, барои таъйини таҳаввули адабиёт дар давраҳои баъдина аз аҳаммияти зиёде бархурдор аст.

Аз муҳтавои диссертатсия маълум мегардад, ки маликушшуаро Амир Муиззии Нишопурӣ дар баробари сабки баргузида, мазмун ва мундариҷаи осораш фарогир, аз нигоҳи забон тозаву раво ва аз назари сабки баён дорои равиши махсус мебошад, ки на танҳо дар адабиёти асримиёнагӣ, балки дар марҳалаҳои баъдии таърихии адабиёти тоҷик низ дорои арзиши қобили таваҷҷуҳ мебошад.

Дар ин диссертатсияи дар баробари таҳқиқи рӯзгор ва осори Амир Муиззӣ мақоми ӯ дар адабиёти аҳди Салҷуқиён дар нимаи дуҷоми асри XI ва аввали асри XII мавриди баррасӣ қарор гирифтааст. Рӯзгори шоир ба дарбори ҳамин сулола дар иртиботи қавӣ қарор дошта, ӯ дар миёни шоирони ҳавзаи адабии Марв ба сифати амирушшуаро соҳиби мақому мартабаи хосса ва миёни аҳли адаб соҳиби эҳтиром буд. Аксари шоирони замон, махсусан дар эҷоди қасидаи мадҳӣ, ба ӯ пайравӣ мекарданд.

Диссертант ҳангоми таълифи диссертатсия ва ҳалли масъалаҳои марбут ба мавзӯ аз равишҳои муқоисавӣ-таърихӣ, таҳлилӣ-тавсифӣ, омӯрӣ, таҳқиқи

типологии жанрҳо, сохтори асари бадеӣ ва дигар меъёрҳои писандидаи илмӣ истифода кардааст.

Диссертатсияи Ҳайдаров Фаҳриддин Наботович аз муқаддима, ҷаҳор боб ва хулосаю рӯйхатти адабиёт иборат аст. Бобҳои рисола ба ғаслҳо ва баъзе ғаслҳо ба зерғаслҳо тақсим шудаанд.

Диссертатсия дар адабиётшиносии тоҷик нахустин таҳқиқи фарогир ва комплексӣ марбут ба рӯзгору осори Муиззӣ дар робита ба муҳити адабии замони Салҷуқӣ (нимаи дуюми асри XI ва аввали асри XII) буда, дар он бори аввал дар адабиётшиносии тоҷик омӯзиши рӯзгори Амир Муиззӣ ва мероси адабии ӯ дар доираи меъёрҳои таҳқиқии замони муосир ба таври густарда дар робита ба вазъи сиёсӣ, илмию фарҳангӣ ва муҳити адабии замон мавриди баррасии илмӣ қарор гирифтааст. Илова бар ин, дар диссертатсия махсусиятҳои жанрӣ ва мазмуну муҳтавои ашъори шоир ва нақши ӯ дар эҷоди анвои гуногуни шеърӣ, махсусан қасида, аз назари идомаи суннати қасидасарой, рубой, ғазал ва дигар анвои адабӣ мушаххас гардида, қорбасти як қатор санъатҳои бадеӣ ба риштаи таҳқиқ қашида шудааст. Саҳми шахсии муаллифи диссертатсия, инчунин, дар таълифоти марбут ба мавзуи мавриди назар анҷом додаш, ки дар қолаби мақолаҳои илмӣ ба таъъ расидаанд, намудор аст.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои таҳқиқи Ф. Н. Ҳайдаров маҷмуан баён шуда, феҳристи адабиёт тибқи меъёр ва талаботи ҷорӣ мураттаб гардидааст.

Диссертатсия ва автореферати Ҳайдаров Фаҳриддин Наботович дар мавзуи «Амир Муиззӣ ва мақоми ӯ дар адабиёти аҳди Салҷуқӣ (нимаи дуюми асри XI ва аввали асри XII)» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобити адабӣ ба талаботи бандҳои 32-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқат менамояд.

Муҳтавои асосии диссертатсия дар 21 мақолаи муаллиф, аз ҷумла, 15 мақолаи дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷопшуда инъикос ёфтааст. Автореферати диссертатсия ва мақолаҳои нашркардаи унвонҷӯ фарогири мазмуну муҳтавои диссертатсия мебошанд. Мақолаҳои илмии интишорёфтаи муаллиф ва теъдоди маводи ҷопшуда ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат менамоянд.

Дар матни диссертатсияи Ҳайдаров Фаҳриддин Наботович истифодаи мавод бидуни ишора ба муаллиф ё маъҳаз ба назар намерасад. Ин аз риояи банди 37-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

Дар хулосаи диссертатсия дастовардҳои таҳқиқ ва моҳияти масъалаҳои меҳварӣ зикр ёфта, дурнамои мавзуи кори диссертатсионӣ таъйин гардидааст. Аҳаммияти таҳқиқ, навгониҳои илмӣ диссертатсия ва арзиши назарияи амалии онро ба эътибор гирифта, комиссияи эксперти ба чунин хулоса омад, ки диссертатсияи доктории Ҳайдаров Фаҳриддин Наботович дар мавзуи «Амир Муиззӣ ва мақоми ӯ дар адабиёти аҳди Салҷуқӣ (нимаи дуҷуми асри XI ва аввали асри XII)» кори таҳқиқии анҷомёфта ҳисобида шуда, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад. Бинобар ин, ин диссертатсияро барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобитаи адабӣ ба ҳимоя пешниҳод кардан ҷоиз аст.

Комиссияи эксперти дар асоси банди 60-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ пешниҳод менамояд:

1. Диссертатсияи Ҳайдаров Фаҳриддин Наботович дар мавзуи «Амир Муиззӣ ва мақоми ӯ дар адабиёти аҳди Салҷуқӣ (нимаи дуҷуми асри XI ва аввали асри XII)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ дар ҷаласаи шурои диссертатсионии 6D.KOA-020-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон тариқи овоздиҳии ошкоро ба ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки корҳои илмӣ-таҳқиқонашон ба ихтисоси 10.01.01 – Адабиёти тоҷик; равобитаи адабӣ мувофиқатдоранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ пешниҳод менамояд:

- **Худойдодов Аъзам Овлододович** – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи назария ва таърихи адабиёти факултети филологияи тоҷики Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айнӣ;
- **Султонзода Тоҷибой Султонӣ** – доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи адабиёти классикии тоҷики МДТ «Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Бобочон Ғафуров»;
- **Юсуфов Умриддин Абдукофиевич** – доктори илмҳои филологӣ, мудири шуъбаи таърихи адабиёти Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон;

3. Ба сифати муассисаи пешбар **Донишгоҳи байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улӯғзода** пешниҳод мешавад.

4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферати он дар сомонаҳои Донишгоҳи миллии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳукуқи дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

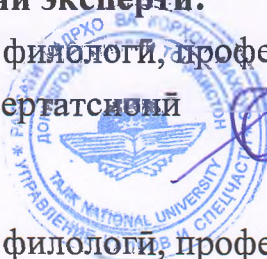
доктори илмҳои филологӣ,
узви шурои диссертатсионӣ

Низомӣ Мухриддин
Зайниддин

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои филологӣ, профессор,
узви шурои диссертатсионӣ

Сирочиддини
Эмомалӣ

доктори илмҳои филологӣ, профессори
кафедраи назария ва таърихи адабиёти
факултети филологияи тоҷики Донишгоҳи
давлатии омӯзгорӣ Тоҷикистон
ба номи Садриддин Айни

Элбоев Вафо
Ҷуракулович

«07» июли соли 2025.